

Castell de la Roca Gavarret

Guardiola de Berguedà

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Damunt de la caseta dominant la vall.
Emplaçament	Al sud-est de la caseta i del coll de les Trevanoses i damunt l'estret S'hi va per un corriol
Alçada:	1088,5
Coordenades:	
Latitud:	42.26611
Longitud:	1.92533
UTM Est (X):	411370
UTM Nord (Y):	4679882

Classificació

Número de fitxa	08099-155
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Medieval Romànic Gòtic
Segle	XI-XIV
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Amagat i perdut entre la vegetació dels arbres. Va ser descobert de forma espontània per arqueòlegs del Berguedà no fa masses anys.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIN
Europea – Atributs inspire:	National Monument Record – Defensa
Observacions protecció:	BCIN. Llei 9/1993.
Data aprovació:	dv., 22/04/1949 - 12:00
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08098A00400004
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella

Descripció

Ruïnes d'una important fortalesa situades a llevant de l'estret de Gavarrós dominant també la vall de Pardinella, de Vila-seca i de la Coma. Les restes estan emplaçades en dos turons o crestes que hi ha i abracen un perímetre força extens. Les restes que el conformen i situades en dos turons, un més alt que l'altra estan separades per un clot hi ha les ruïnes del castell sobirà, interpretat com a "castell dels moros", "la domus" o castell de baix i les restes del vilatge medieval del castell de la Roca Gavarret, encerclat per un recinte de muralles. Les restes de la primera estructura i situa en un petit turó i malgrat estiguin cobertes de runa i vegetació s'endevina encara una estructura de planta rectangular delimitada per murs de pedra ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i amb restes de blocs de pedra tosca encastats a les parets laterals que posen en evidència les restes de cobertes suportades mitjançant arcs a diafragma. També s'hi poden apreciar restes de forats o encaixos per a les bigues i de les divisions internes amb murs de menor entitat. Els murs perimetrals tindrien un gruix d'uns 100 cm. Aquesta primera estructura estaria tancada darrere un recinte de muralla construït amb blocs de pedra irregulars i de mides diverses. Al sud hi hauria una petita vall o depressió orientada a la vall de Gavarrós i davant del clot del Saborell amb restes d'edificacions disposades en terrasses artificials i tancades darrere un segon recinte de muralles que en part aprofitaria com a defensa natural la mateixa roca que en aquest indret experimenta una important falla. Aquestes estructures estan situades al peu d'una roca més elevada i escarpada denominada "castell dels Moros" i situada a la part de més a migdia. Damunt seu s'alcen les ruïnes d'una altre torre (castell sobirà) delimitat per murs de pedra que ressegueixen l'orografia del turó i amb una cisterna rectangular coberta amb una volta de canó de perfil apuntat. L'aparell és de carreus de pedra picada ben treballats i escairats, units amb argamassa de calç i disposats en filades més aviat regulars. La volta conservada de forma parcial té les dovelles col·locades a plec de llibre. Les restes del castell sobirà estan molt enrunades però es conserven en bon estat.

Observacions:

Important conjunt medieval que denominaria la vall de Gavarrós i que tindria un paper fonamental en temps dels Pinós. El castell englobaria dos recintes; el sobirà, el jussà i també una zona ocupada per un vilatge o poblat.

Història

La història del castell de la roca de Gavarret malgrat que la seva importància sigui en temps de les baronies de Pinós, pensem que el lloc ja existiria d'abans. De fet i en els documents de Sant Llorenç quant s'esmenten les donacions fetes per Argemir i la seva esposa Teodosen (doc. 28) al monestir parlen d'unes terres, una vinya i una casa a "Querols" dins la vall de Gavarrós " i a "Vila Seca". "ipsas terras qui sunt ad ipsos Keirolos: afrontat ipsa I terra in rio qui discurrit de Saugo, et de alia in terra Placiano, et de III parte in terra Hodesindo. Et ipsa alia pecia terra afrontat de I parte in terra Betarane, et de ali in rio, et de III in terra de domum Sancti Genesi, et de III in terra de me ipso donatore. Et ipsa vinea qui est in Villa seca, in ipso torrente, afrontat de I parte in vinea Gidemare et de alia in roca". La citació de la roca podria correspondre de ban segur al lloc on hi ha el castell. El terme del castell i del vinyet es va crear el 1255 " Galceran de Pinós va instituir en el vinyet de Gavarrós i de la-Roca i sos termes manant que ningú ni el seu bestiar entrés en la vinya d'altri sense permís ni a l'hivern ni a l'estiu" Aquest document parla del vinyet juntament amb la Roca que es situaria a la depressió de sota el vilatge fins al torrent de Gavarrós. Segons Serra i

Vilaró posseïa terres a Gavarrós R. De Biure on nomenà un batlle que havia de residir a la "sala de la Roca". Aquest topònim ens dona una clara idea que correspondrien amb les restes de la "domus" localitzades al turó més proper al coll de Trevanoses. La fortalesa de la Roca va ser donada el 1280 a un tal Jaume Molins "Rocham fortitudem Roche de Gavarret" perquè en custodiés la fortalesa i se li va obligar a residir-hi nit i dia i tenir-hi un home i una dona perquè el guardessin i el defensessin i a canvi en percebrien els rèdits. El mateix 1288 Galceran de Pinós i la seva esposa Berenguera donaren el castell al seu batlle R. De Ginebret, "castrum nostrum sivem Rocham de Gavarreto" per tal que el custodiés. Novament el 1291 se li torna a fer lliurament de la batllia per dos anys més. El 1295 la fortalesa coneguda com a "rupe sive forcia" va ser lliurada al procurador de les baronies R. De Vallespirans que l'arrendà per un any juntament amb la parròquia de Sant Genís i nomenà R. De Ginebret guardià del castell. El 1347 Galceran de Pinós imposa algunes multes als habitants del castell per no haver volgut fer-hi guardià "qüestió posada davant lo noble en P. Galceran de Pinós que molts eren dins lo terme del castell de Gavarret que no volia fer guaita. El dit noble vol e diu e mana que tot hom qui tinga foch o tinga sa cabalia per si matex e haya muller, faça guayta qui privilegi ho franquea no'h aye e encara faá tota altra servitut qye toch a la comunitat". A més tenim una afrontació molt clara "Item vol i mana lo dit senyor que pus tot lo poble conex que la carrera de Pardinella sia mester e necessaria a tuyt comunament que sia presa e adobada e si prenen res de negú que sia satisfeyt a conexensa de prohoms del dit castell". Aquesta afrontació de la carrera de Pardinella és de facil interpretació ja que el castell domina l'antic camí que anava pel coll de les Trevanoses cap a la vila de Pardinella homònima. La carrera era el tram de camí que quedava separat de la zona de camps i vinyes per murs de pedra seca. Segons un fogotament de 1381 al castell de Gavarret hi havia onze focs (onze cases o llars). Els senyors de Pinós sempre mostraran interès en aquest castell per estar situat en un lloc molt estratègic de la vall de Gavarrós, vall de Brocà Coll de Pal, Pardinella i estar en mig d'importants camins d'accés a les pastures de la zona d'Erols i Pardinella. A mitjans del segle XIV i XV les notícies són tant escadusseres fins que arriben a desaparèixer. Entenem que aquest lloc queda abandonat ja que no apareix esmentat a l'època moderna en cap moment.

Bibliografia

BOLÓS MASCLANS, J; PAGÈS(1986). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi. Barcelona p-78 i 189. CATALÀ i ROCA, PERE (1997). "El Berguedà" Els castells catalans. Vol V. Rafael Dalmau Editor. SERRA i VILARÓ, J (1987). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Vol I P. 401-403 i Vol II.

